

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. Staatssecretaris V. Heijnen
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
info@rivm.nl

Ons kenmerk

M&V-2023-0172

Datum: 17 oktober 2023

Betreft: Reactie op motie Van Esch c.s. van 3 oktober jl. over een onderzoek naar het effect van Chemours op de gezondheid van omwonenden en werknemers.

Geachte Staatssecretaris Heijnen,

Naar aanleiding van de (aangehouden) motie van Van Esch c.s. van 3 oktober jl. heeft u gevraagd naar onze kijk op een onderzoek naar het effect van Chemours op de gezondheid van omwonenden en werknemers. En of dit onderzoek kan worden uitgevoerd met de aanpak zoals gehanteerd voor het RIVM-onderzoek naar de bijdrage van Tata Steel Nederland (TSN) aan de gezondheidsrisico's van omwonenden en de kwaliteit van hun leefomgeving. Onze aanbeveling is om hier een verkenning van te laten uitvoeren. Dit vraagt enige toelichting.

Het is begrijpelijk dat naar aanleiding van het onderzoek naar de bijdrage van TSN de vraag gesteld wordt of een dergelijk onderzoek ook zinvol is voor andere industriële complexen met impact op de leefomgeving, zoals Chemours. Het raamwerk van het onderzoek naar de bijdrage van TSN aan de gezondheidsrisico's is ook zo opgezet dat het ook bruikbaar kan zijn voor andere situaties. Dat betekent echter niet dat het onderzoek zoals dat in de IJmond is uitgevoerd direct toepasbaar is voor Chemours. Hierbij dient namelijk bedacht te worden dat de aard van het milieu- en gezondheidsvraagstuk bij TSN anders is dan bij Chemours, en dat geldt waarschijnlijk ook voor de kennishiaten hierbij en het handelingsperspectief. De vraag of een onderzoek haalbaar en wenselijk is en zo ja, welke specifieke kennisvragen dit betreft is minder eenvoudig te beantwoorden dan op voorhand het geval lijkt.

Om de bruikbaarheid van een onderzoek te optimaliseren is het als eerste belangrijk om te weten welke vraagstukken moeten worden opgelost met de informatie uit het onderzoek. Wat is de behoefte waar het onderzoek invulling aan moet geven?

Bij het bepalen van de behoefte moet ook aandacht zijn voor de vragen en zorgen van lokale overheden en omwonenden.

Het woord 'gezondheidsonderzoek' waar de motie over spreekt, kan op verschillende manieren worden opgevat. In het onderzoek naar TSN is een aanpak ontwikkeld om de relatie tussen huidige uitstoot van meerdere stressoren en toekomstige gezondheidsrisico's voor omwonenden inzichtelijk te maken, met het oog op het maken van maatwerkafspraken. Speelt bij Chemours een vergelijkbare situatie richting maatwerkafspraken of gaat het bijvoorbeeld om de vraag of de huidige gezondheid van omwonenden beïnvloed kan zijn door historische emissies vanuit Chemours? Hier gaat het ook over de vraag of het onderzoek zich richt op alleen PFAS of ook op andere stressoren. De aanpak zoals gebruikt bij TSN is gericht op omwonenden. Uit de motie volgt dat de behoefte bij Chemours is om ook naar werknemers te kijken. Omdat een onderzoek naar werknemers en gezondheid wezenlijk anders is dan een onderzoek gericht op omwonenden moet verkend worden of een dergelijk onderzoek door het RIVM zinvol en haalbaar is.

Datum

17 oktober 2023

Ons kenmerk

M&V-2023-0172

Als duidelijk is welke behoefte er is, zal worden aangegeven of een onderzoek zinvol is, inclusief de vervolgvraag welke aanpak eventueel geschikt is voor de situatie van Chemours.

Een volgend aandachtspunt betreft de specifieke informatie die nodig is voor de invulling van het gewenste onderzoek. Uit de verkenning moet blijken welke stoffen en stressoren rondom Chemours relevant zijn, en of over PFAS en andere stressoren voldoende informatie beschikbaar is. De fabriek staat in een sterk geïndustrialiseerd gebied en een van de vragen is in hoeverre blootstelling aan stressoren toegekend kan worden aan Chemours. Daarom is beschikbaarheid van kwantitatief en kwalitatief voldoende emissie- en meetdata, naast kennis over dosis-effect relaties, voorwaarde. Onderdeel van een verkenning is ook hoe bestaande en lopende onderzoeken (zoals het landelijk PFAS Onderzoeksprogramma) hiervoor benut kunnen worden.

Een verkenning resulteert zo in duidelijkheid over de behoefte aan en nut van een onderzoek, en inzicht in de (on)mogelijkheden voor het gebruik van een aanpak zoals gebruikt bij TSN voor de situatie rond Chemours. Onze inschatting is dat een dergelijke verkenning met belanghebbenden in circa 6 maanden kan worden afgerond.

Met vriendelijke groet,

Charles Wijnker
Directeur Milieu & Veiligheid